

ПРИМЕРЕН ВАРИАНТ

НА КОНКУРСНИЯ ИЗПИТ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА

ЗА СПЕЦИАЛНОСТТА СОЦИАЛЕН МЕНИДЖМЪНТ

1. В кой ред е допусната правописна грешка?

- а) заек, паяк, пуюк
- б) нишка, нищя, разлищен
- в) испански, италиански, марсиански
- г) теоритичен, практичен, критичен

2. В кой ред всички думи са написани правилно?

- а) искам, исток, искрен
- б) утежнявам, утвърждавам, уголявам
- в) отегчавам, обещавам, овековечавам
- г) прескачам, преближавам, преминавам

3. В коя от подчертаните думи е допусната правописна грешка?

Министърът на културата на Египет удобри (а) началото на разкопките (б) по крайбрежието (в) на Средиземно море северно от Кайро, за да се търсят потънали археологически (г) паметници.

4. В кое от изреченията е допусната правописна грешка?

- а) Първоначалните успехи на възстаналото население подхранват надеждите на българската революционна емиграция.
- б) Всички данни за годините на възшествие на владетелите са посочени правилно в Именника на българските ханове.
- в) Законът за досиетата ще възспира бившите агенти на ДС от публични постове.
- г) Колумбия и Еквадор възстановиха дипломатическите си отношения.

5. В кое словосъчетание НЕ е допусната правописна грешка?

- а) седем годишно дете
- б) петдесет и една годишен мъж
- в) 30 годишна жена
- г) десет-годишни момчета

6. Кое от имената на географски обекти е написано правилно?

- а) кралство Белгия
- б) Индийски Океан
- в) Стара планина
- г) Горни дъбник

7. В кое от изреченията има граматична грешка?

- а) В централния и източния район на града няма промишлени предприятия.
- б) Унгарският и финският език се овладяват трудно.
- в) Град Варна е красива и привлекателна за туристите.
- г) Всеки от пътниците имаше много багаж.

8. В кое от изреченията **НЯМА** граматична грешка?

- а) Господине, единствено Вие сте недоволни от обслужването.
- б) Госпожо, забравили сте чантата си.
- в) Госпожице, бихте ли затворила вратата?
- г) Колега, само Вие ли сте приети в тази специалност?

9. В кое от изреченията има граматична грешка?

- а) Шофирайки с превишена скорост, на Монтоя му бе отнета шофьорската книжка.
- б) Челядта на стареца беше весела и работлива.
- в) Изложбата бе открита от френския културен аташе.
- г) В този магазин не продават мека мебел.

10. В кое от изреченията има пунктуационна грешка?

- а) Върнах се в родния си град само защото исках да видя родителите си.
- б) Всичко това наистина е прекрасно, само че не мога да му се зарадвам.
- в) Мога ли да изтегля кредит от банката, при условие че нямам трудов договор?
- г) Известните музиканти изнесоха тричасов концерт и то на две сцени.

11. В кое от изреченията **НЯМА** пунктуационна грешка?

- а) Направихме поредния опит да създадем нещо ново.
- б) Не му казвай какво се говори за него да не го ядосаш.
- в) Да продължавам спора нямаше смисъл.
- г) Учете сериозно да не съжбявате след време!

12. В кое от изреченията има пунктуационна грешка?

- а) Куче, което не знае да лае, вкарва вълка в кошарата.
- б) На бюрото имаше кутия, пълна с визитни картички.
- в) Булевардът с многозначителното име "Брюксел", по който минава най-прекият път от центъра на София до летището, отново ще бъде ремонтиран основно.
- г) Запалени плувци се къпят в кристално чистите води на пристанището, други предпочитайщи сутрешния крос, изпълват улиците.

13. В кой ред отношението между съществителните имена е различно от отношението между съществителните имена в другите редове?

- а) книга – хартия
- б) дреха – плат
- в) стена – врата
- г) прозорец – стъкло

14. В кое от изреченията думата *път* е употребена с пряко значение?

- а) Родителите ми полагат много труд и грижи, за да ме вкарат в правия път.
- б) Този път ще ви изведе извън града.
- в) Като не искаш да разговаряш с нас – прав ти път!
- г) Това ли е правилният път за решаване на задачата?

15. На кой ред думите НЕ са антоними?

- а) добродетел – порок
- б) движение – покой
- в) необходим – ненужен
- г) депресия – репресия

16. В кой ред думите НЕ са синоними?

- а) летище, пристанище
- б) ентузиазъм, въодушевление
- в) сходен, подобен
- г) противник, враг

17. Коя от следващите творби НЕ е написана в стихотворна реч?

- а) „Борба”
- б) „Юноша”
- в) „Занемелите камбани”
- г) „История”

18. Коя от следващите творби е ода?

- а) „Обесването на Васил Левски”
- б) „Опълченците на Шипка”
- в) „Заточеници”
- г) „Цветарка”

19. Коя от следващите творби НЕ е разказ?

- а) „Дядо Йоцо гледа”
- б) „Стария музикант”
- в) „Косачи”
- г) „Другоселец”

20. От кое стихотворение са стиховете?

*Как бяха скръбни моите детски дни!
О, колко много сълзи спотаени!
Тук първи път се моя взор стъмни
и безпощадна буря сви над мене.*

- а) „Спи градът”
- б) „Сенки”
- в) „Черна песен”
- г) „Пловдив”

21. Кое от твърденията е вярно?

- а) В повестта „Чичовци” Иван Вазов пресъздава живота и бита на заможното еснафство в началото на миналия век.
- б) В творчеството на Елин Пелин има разкази, в които е представен жизнерадостният характер на българския селянин.
- в) В разказите си Йордан Йовков изобразява разложението на патриархалната задруга в българското село.
- г) „Железният светилник” е първият роман от трилогията, написана от Димитър Талев.

22. Кое от твърденията НЕ е вярно?

- а) Във фейлетоните „Разни хора, разни идеали” са отразени впечатленията на Алеко Константинов от пътуването му до Америка.
- б) Поемата „Ралица” изразява отношението на Пенчо Славейков към поетиката на българската народна песен.
- в) Социалната несрета и страданието са основни мотиви в „Зимни вечери” на Христо Смирненски.
- г) В „Тютюн” Димитър Димов проследява зараждането и разрушителната сила на злото в душата на всеки от главните герои на романа.

23. Кой е авторът на стихотворението „Дяволско”?

- а) Пейо Яворов
- б) Димчо Дебелянов
- в) Христо Смирненски
- г) Атанас Далчев

24. В кое стихотворение на Ботев героят е готов на саможертва, за да защити от поругание бащиното си огнище?

- а) „Хаджи Димитър”
- б) „Моята молитва”
- в) „На прощаване”
- г) „Към братя си”

25. Кой от следните герои НЕ е свързан с идеята за трудолюбието?

- а) помощник-регистраторът от „Разни хора, разни идеали”
- б) Лазар Дъбака от „Ветрената мелница”
- в) Божан от „Гераците”
- г) Сали Яшар от „Песента на колелетата”

26. Каква е художествената функция на *бялата хризантема* в разказа „Последна радост” от Йордан Йовков?

- а) Символизира любовта на героя към момичето, което му подарява това цвете.
- б) Представя метафора на радостта от живота сред природата.
- в) Представя символно душевната красота и невинността на героя сред разрушителната стихия на войната.
- г) Присъства като образен детайл в повествованието за любимото занятие на героя през мирните дни.

27. Как се нарича епизодът, с който започва развитието на сюжетното действие?

- а) завръзка
- б) кулминация
- в) развързка
- г) епilog

28. Кое изразно средство е използвал поетът в следващите стихове?

... *през деня неуморно изграждам, през нощта без пощада руша.* (Д. Дебелянов)

- а) сравнение
- б) хипербола
- в) олицетворение
- г) антитеза

- Прочетете текста и изберете верния отговор за задачи 1. – 6.:

Никой не можеше да предрече голямата унищожителна битка, която след малко щеше да започне. И тя настъпи изведнъж, когато нападащите, размножавайки се експлозивно, плъгнаха към лениво отпуснатите си врагове. Те не ги убиха, като ги залавят в капани, както някои растения ловят мухи. Просто излъчиха някакво вещество, което се оказа смъртоносно за намиращите се най-близо жертви, а другите, които бяха малко по-далече, загубиха способността си да се размножават. Всичко стана много бързо, макар и безшумно, и победата беше така знаменита, както при всяко човешко сражение в този най-войнствен от всички векове. Това беше победа над бактерията стафилококус, а победител беше разстилицата се плесен, която се наричаше пеницилиум. Сражението стана върху една стъклена плочка в лабораторията на Александър Флеминг, който скоро щеше да стане сър Александър Флеминг – удостоен с това звание, защото беше свидетел на това сражение и защото неговото блестящо прозрение му подсказа голямото значение на факта, че плесента може да убива бактериите.

(Сали Каригар, „Дивото наследство на природата“)

29. Текстът е:

- а) художествено повествование за военни действия,
- б) биографичен очерк за Александър Флеминг,
- в) научно изследване върху свойствата на пеницилиума,
- г) научнопопулярно изложение за откриването на пеницилина.

30. Кое от следващите твърдения е вярно според текста?

- а) Бактерията стафилококус унищожавя пеницилиума.
- б) Плесента се размножава бързо.
- в) Плесента лови бактериите в капани.
- г) Бактериите, които са най-близо до плесента, се размножават бързо.

31. Описаният процес наподобява сражение, защото:

- а) едни организми унищожават други организми,
- б) участниците се намират в непосредствена близост,
- в) човекът се намесва в полза на една от враждуващите страни,
- г) няма победители и победени.

32. Кое от следващите твърдения НЕ е вярно според текста?

- а) Пеницилиумът отделя вещество, което убива някои микроорганизми.
- б) Пеницилиумът е плесен.
- в) Бактериите не ловят мухи.
- г) Плесента се размножава бързо само върху метал.

33. В какво се състои приносът на Александър Флеминг според текста?

- а) Има богата лаборатория.
- б) В продължение на много години изследва пеницилиума.
- в) Наблюдавайки процеса, проявява проницателност и предвидливост.
- г) Не почиства редовно приборите си и те плесенясват.

34. Подчертаният израз *удостоен с това звание* в текста означава:

- а) награден с това звание
- б) достоен за това звание
- в) удовлетворен от това звание
- г) утвърден за това звание

35. Прочетете текста и изпълнете задачите към него:

- а) Разделете текста на смислово обособени части. Формулирайте темата на всяка една от тях.
- б) Предайте съдържанието на текста в резюме.

Едно от първите влияния, които проникват в нашия духовен живот до началото на XIX век, е онова, което иде от малката Дубровнишка република. Дубровник е славянското име на тази република, разположена на източния бряг на Адриатическо море, а на италиански тя се е наричала Рагуза. На Дубровнишката република, тъй славна някога със своята жива търговия, със своята култура и литература, тъй много възпявана и обезсмъртена от мнозина поети, е било съдено да играе важна роля в икономическия и духовен живот на южните славяни през време на робството.

Тази малка република, която през 1587 г. е наброявала около 30 хиляди жители, е създала през XVI и XVII век бележита национална литература и е била в най-живи отношения със западната хуманитарна образованост. Тя е създала не само даровити поети, но и бележити теолози, математици и археолози. Оттам са излезли редица ученици на италианските хуманисти; мнозина от тези ученици са работили като професори не само в Италия, но и в немски и френски университети. В културно отношение Дубровник се е развивал под непосредното влияние на Италия; италианският ренесанс се е отразил силно както в изкуството, тъй и в литературата на тази република. След падането на Цариград през 1453 г. мнозина бележити учени гърци са намерили убежище в Дубровник и те от своя страна са оказвали влияние върху дубровнишката класическа литература. Наред с това Дубровник е запазил националната самобитност на своята литература и култура.

Търговските отношения между България и Дубровник датират още от времето на Иван Асен II – първата половина на XIII век. След падането на България будните дубровнишки търговци са били единствена връзка между нашите земи и Западна Европа. По време на робството търговските отношения на Дубровник с България се съживяват още повече, а заедно с това се засилват и духовните връзки между двата народа. Самото турско правителство е отваряло най-широк път за тази търговия, като е съзнавало нейното икономическо значение. Дубровнишките търговци са имали колонии в Русе, Варна, Шумен, София, Провадия, Добрич, Велико Търново, Пловдив и други градове. В тия колонии са влизали не само дубровчани, но и католици от други земи, а също така и покатоличени българи. Дубровчаните са будили тия градове от мъртвило, държали са ги в течение на европейската култура и са носили вести за един съвсем друг живот, чието ехо тъй много е съживявало и ободрявало поробенния народ.

(Боян Пенев, „Дубровник и южните славяни“)

а) Разделяне на части и озаглавяване на темите

Част	Тема
Първа част	

б) Резюме

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

36. Този текст е част от синоптична прогноза на Националния институт по метеорология и хидрология. За всяко празно място изберете най-уместния от изразите, записани под текста:

До полунощ в отделни, главно планински и източни райони ще превали (а)..... дъжд, но след полунощ ще се изясни и до сутринта над страната времето ще бъде ясно. Утре (б)..... слънчево време. Ще духа слаб до (в)..... северозападен вятър. Атмосферното налягане е по-високо от средното за юни и бавно (г).....

- а) бърз, краткотраен, кратък
- б) ще преобладава, ще доминира, ще владее
- в) среден, силен, умерен
- г) ще отслабва, ще се съкращава, ще се понижава

37. Попълнете празните места с правилната форма на думите:

а) съществително име

..... беше топъл и слънчев.
ден

б) прилагателно име

Тези книги ще ти разкрият удивителните тайни на свят.
голям

в) местоимение

Господине, търсите?
кой

г) глагол

Вечер обикновено гледаме телевизия или на карти.
играя

38. В текста са пропуснати 10 запетаи. Поставете ги.

Някога хората са възприемали вулканите като врати на ада вместилища на злото жилища на покойници. Древните римляни вярвали че на малкия димящ остров от групата на Липарските острови в Средиземно море се намирал входът за царството на техния бог на огъня – Вулкан. В негова чест те нарекли този остров Вулкано без да подозират че дават на света наименованието „вулкан“.

Вулканите са може би едни от най-известните форми на релефа образувани при участието на вътрешните земни сили. Те са местата където периодично по канали или пукнатини се осъществява вулканското изригване. То представлява процес при който на земната повърхност излизат огнетечна маса твърди продукти газообразни вещества.

39. Попълнете местата за писане така, че в двойките да се запази отношението:

а) живописец – картина

..... – скулптура

поет –

б) грозде – вино

..... – хляб

слънчоглед –

40. Открийте какви тропи и фигури на езика са подчертаните изрази. Напишете ги.

*Настане вечер – месец изгрее,
звезди обсият свода небесен;
гора зашуми, вятър повее,
Балканът пее хайдушка песен! (а) (Хр. Ботев)*

[.....]

*Сред пламъци и адски дим
ний двама с тебе ще горим,
красиви в мрачна грозота
и грозни в сяйна красота (б) ... (П. К. Яворов)*

[.....]

*Като черна гробница (в) и тая вечер
пуст и мрачен е градът... (Хр. Смирненски)*

[.....]

*Ето нашето зимно стъкло.
То не е, то не е сякаш същото:
няма вече ни пътя, ни къщите:
само бяла гора от сребро. (г) (Ат. Далчев)*

[.....]

41. Прочетете стихотворението „При Рилския манастир” от Иван Вазов и коментирайте в обем до 4 страници представата на поета за природата като дом.

Иван Вазов

При Рилския манастир

Сега съм у дома. Наокол планини
и върхове стърчат; гори високи, диви
шумят; потоците, кристални и пенливи,
бучат - живот кипи на всичките страни.
Природата отворед, кат майка нежна съща,
напява ми песни, любовно ме прегръща.

Сега съм у дома. Над мен Еленин връх
боде лазурний свод и мен при себе кани;
отсреща Бричебор ми праща здравий дъх
на своите ели и бори великани;
а Царев връх от юг издига се огромен
с плешивия си лоб и царския си спомен.

Сега съм у дома, сега съм в моя мир –
мир възделен и драг. Тук волно дишам ази,
по-светло чувствавам; свещен, отраден мир
изпълня ми духът, от нов живот талази
нахлуват в мен, трептя от нови оцущенья,
от прясна сила, мощ и тайни песнопенья...

Сега съм у дома, сега съм пак поет –
във лоното на таз пустиня горска, свята;
разбирам на леса любовний тих привет,
на струите шума, на бездната мълвата.
Разменям тайна реч с земя и синий свод
и сливам се честит във техния живот.

Сега съм у дома, в сърцето съм на Рила.
Световните злини, тревоги са далеч –
за тях е тя стена до небеса турила –
усещам се добър, почти невинен веч.
Духът ми се цери след жизнената битва,
вкушавам сладък мир във песни и молитва.

Сега съм у дома. По часове, благат,
край бистрата река, при звучната ѝ песен,
мечтая ил чета... Ил кат орел надвесен
над бездните стоя, и моят ум фъркат
блуждае в хаоса, до Господа отива,
на мирозданъето във тайните се впива.

*Сега съм у дома – не съм тук странен гост.
Природата всегда, но буйната природа,
що пълни я живот, шум, песен и свобода,
бе моят идеал величествен и прост.
Поклон, скали, води! Поклон, ели гигантски!
Вам, бездни, висоти! Вам, гледки великански!*

*Сега съм у дома – участник в рилский хор.
Аз тук не се родих – тук бих желал да тлея –
под горский вечен шум – дълбока епопея –
и на Еленин връх под вечно будний взор;
да имам гроб, подир живот – синджир теглила,
в величествените обятия на Рила.*